

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ЕКОНОМІКА ТА ПРАВО: ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції

*8–9 грудня 2017 р.
м. Київ*

У 2-х частинах

Частина перша

Київ
Інститут інноваційної освіти
2017

УДК 330.303 (Укр)
ББК 65
Е40

До збірника увійшли матеріали наукових робіт (тези доповідей, статті), надані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.

*Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.
Автори беруть на себе всю відповідальність за зміст поданих матеріалів.
Претензії до організаторів не приймаються.
При передруку матеріалів посилання обов'язкове.*

Відповідає п. 12 Порядку присудження наукових ступенів Затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

Е40 **Економіка та право: проблеми взаємодії та перспективи розвитку :**
Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 8–9 грудня 2017 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. У 2-х частинах. — Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2017. — ч. 1. — 200 с.

Матеріали конференції рекомендуються освітянам, науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, докторантам, студентам вищих навчальних закладів тощо.

Відповідальний редактор: *І.В. Козак*
Коректор: *П.А. Нємкова*

Матеріали видано в авторській редакції.

УДК 330.303 (Укр)

© Усі права авторів застережені, 2017
© Інститут інноваційної освіти, 2017
© Друк ФОП Москвін А.А., 2017

Підписано до друку 13.12.2017. Формат 60x84/16.

Віддруковано з готового оригінал-макету.

Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Literaturna. Ум. друк. арк. 12,55.

Зам. № 1312-1. Тираж 100 прим. Ціна договірна. Виходить змішаними мовами: укр., рос., пол., англ.

Виготівник. ФОП Москвін А.А. Поліграфічний центр «Сору Арт».

69095, Запоріжжя, пр. Леніна, 109. Тел.: +38-067-259-11-89.

Інститут інноваційної освіти: e-mail: novaosvita@gmail.com; сайт: www.novaosvita.com

**Видання здійснене за експертної підтримки
Науково-навчального центру прикладної інформатики НАН України
03680, Київ-187, просп. Академіка Глушкова, 40.**

- фінансова стійкість;
- торговельно-збутова та рекламна політика.

Висновки. Загалом, ефективна діяльність підприємства залежить не тільки від якості товарів чи послуг, а й від його іміджу. На сьогоднішній день імідж є однією з найважливіших характеристик організації, чинником довіри до неї та її товару, а отже, запорукою її конкурентоспроможності. Тому невід'ємною частиною діяльності кожної організації є правильне та доцільне управління іміджом, формування ефективної реклами. Вдало сформований імідж запам'ятовується і закріплюється у свідомості цільової аудиторії, він є своєрідним сигналом до позитивного сприйняття підприємства і основним фактором його конкурентоспроможності на ринку.

Література

1. Іванов Ю. Б. Управління конкурентоспроможністю підприємства / Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, О. М. Тищенко. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 320 с.
2. П'ятіна О. С. Основні підходи до сутності іміджу в теорії і практиці державного управління / О. С. П'ятіна // Державне управління: теорія та практика. – 2014. – № 3. – С. 35–44.
3. Алешина І. В. Рост значимости имиджа в деятельности организации [Электронный ресурс] / И. В. Алешина. – Режим доступа : <http://www.unikom.ru/>
4. Бондаренко С. М. Імідж організації: сутність, зміст та основні етапи формування / С. М. Бондаренко, К. В. Ліфар // Вісник київського національного університету технології та дизайну. – 2014. – № 2. – С. 4–10.
5. Шавкун І. Г. Формування іміджу організації / І. Г. Шавкун, Я. С. Дибчинська. – З. : ЗНУ, 2016. – 111 с.
6. Семенчук Т. Б. Сучасна модель формування іміджу організації / Т. Б. Семенчук, О. Г. Гера // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. – Вип. 7 (3). – С. 178–181.
7. Карков Ф. И. Рекламный рынок: методика изучения / Ф. И. Карков, А. А. Родионов. – М. : Экзамен, 2010. – 326 с.

УДК 658.114 (045)

О.М. Лозовський,

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та адміністрування
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

М.О. Молодцова,

студент факультету економіки, менеджменту та права
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. В статті досліджено суть корпоративного управління. Визначено проблеми розвитку вітчизняного корпоративного управління та причини, що їх породжують. Розглянуто критерії оцінки ефективності корпоративного управління та визначено основні напрямки його удосконалення.

Ключові слова: акціонери; корпоративне управління; корпоративні відносини; корпорація; проблеми розвитку корпоративного управління; удосконалення корпоративного управління.

Постановка проблеми. Перебуваючи в стадії набуття чітких форм і характеристик, українська модель корпоративного управління на сьогоднішній день стикається з низкою проблем, з якими вітчизняний бізнес невзмі боротися належним чином.

Фахівці і найбільші компанії, які вивчають зміни в корпоративному управлінні і беруть безпосередню участь у його формуванні, виділяють ряд актуальних проблем, що вимагають пильної уваги і вивчення, адже ефективне корпоративне управління є одним з визначальних факторів конкурентоспроможності підприємства, зміцнення сектору економіки та являється базисом забезпечення інноваційного розвитку держави.

Стан дослідження. Фундаментальні основи корпоративного управління закладені в роботах А. Берлі, Дж. М. Кейнса, М. Портера, Е. Острома, О. Вільямсона.

У вітчизняній економічній науці питанням корпоративного управління почали приділяти значну увагу, починаючи з кінця 90-х рр. ХХ ст. Це пов'язано з розвитком трансформаційних процесів в економіці та об'єктивною необхідністю становлення нової системи відносин, заснованої на принципах корпоративного менеджменту. Серед вітчизняних науковців проблеми корпоративного управління досліджували Л.А. Бардаченко, Д.В. Задихайло, О.Р. Кібенко, С.І. Козлов, К. Майер, Г.В. Назарова, М.І. Небавата та інші.

Проте, не зважаючи на численні теоретичні доробки вчених на даний час існує ще цілий ряд питань в сфері корпоративного управління в Україні, які потребують вирішення.

Метою статті є дослідження основних проблем розвитку корпоративного управління в Україні та окреслення шляхів щодо їх подолання.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день тема корпоративного управління набула особливого значення. Підвищена увага до цього питання в сучасних умовах як в Україні, так і у світі пояснюється тим, що ефективно керовані компанії роблять більш значний внесок у національну економіку й розвиток суспільства в цілому і вони є більш стійкі фінансово.

Існують різні трактування поняття «корпоративного управління». Так, за визначенням Н. Г. Дулиби «корпоративне управління — це організаційна модель, покликана з одного боку, регулювати взаємовідносини між менеджерами компанії та її власниками, а з іншого — узгоджувати цілі різних зацікавлених сторін, забезпечуючи таким чином ефективне функціонування компанії. Система корпоративного управління передбачає розподіл прав та обов'язків між учасниками корпоративних відносин, за рахунок чого формується структура завдань щодо діяльності корпорації, способи реалізації поставлених завдань і відстежуються результати діяльності» [1].

Згідно з трактуванням поняття міжнародними організаціями, серед яких: Світовий банк реконструкції та розвитку, Організація економічного

співробітництва і розвитку, міжнародне рейтингове агентство «Standard&Poor's»: корпоративне управління — це система координації і контролю за діяльністю підприємства, заснована на поділі прав власності та прав керування, що забезпечує баланс інтересів усіх фінансово зацікавлених сторін [2].

Ефективне корпоративне управління відкриває перед компанією принципово нові можливості розвитку бізнесу: поліпшення фінансових результатів компанії за рахунок залучення інвестованого капіталу, підвищення показників рентабельності та продуктивності праці, а мобілізація капіталу під час виникнення перспективних проектів відбуватиметься значно швидше, ніж у конкурентів, рівень організації корпоративного управління яких потребує доопрацювання.

Саме тому, необхідно звернути увагу на основні проблеми, які «гальмують» розвиток корпоративного управління. Однією з них є той факт, що лише близько третини керівників українських компаній розглядають корпоративне управління як один з найважливіших ресурсів успішного розвитку суб'єкта господарювання.

Наступною важливою причиною недостатнього розвитку корпоративних відносин слід назвати недосконалість українського корпоративного законодавства, яке повинно відповідати наявним міжнародним стандартам нормативної корпоративної поведінки. В якості таких можуть виступати Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва і розвитку, а саме: система корпоративного управління повинна захищати права акціонерів; забезпечувати однаково справедливе ставлення до них, включаючи дрібних та іноземних акціонерів; надавати своєчасне й точне розкриття інформації з усіх найважливіших питань, що стосуються товариства та інше [3]. На основі цього постає наступна проблема, пов'язана із низькою прозорістю багатьох вітчизняних компаній та утрудненням доступу до інформації про фінансовий стан діяльності підприємств.

Поряд з вищеназваними, існує ще ряд проблем, які стримують розвиток корпоративного управління, а саме:

- слабкість механізмів контролю за діяльністю менеджменту. В результаті менеджери підзвітні тільки домінуючому власнику (а не всім акціонерам) і, як правило, афілійовані з ним;

- розподіл прибутку за позадивідендними каналами. Тобто прибуток отримують не всі акціонери, а тільки домінуючі власники;

- часте застосування неетичних і навіть незаконних методів. Однак вони, на наш погляд, є похідними від існуючих «рамкових» умов і можуть бути вирішені в межах конкретного суб'єкта господарювання [4, с. 80].

Названі проблеми поглиблюються відсутністю загальновизнаної методики оцінки ефективності корпоративного управління. В даний час оцінка корпоративного управління в більшій мірі являє собою аналіз з використанням нефінансових критеріїв оцінки. Серед існуючих методів якісної оцінки корпоративного управління в компаніях виділяють рейтинги корпоративного управління і систему моніторингу корпоративного управління тієї чи іншої компанії.

До основних зарубіжних індикаторів слід віднести рейтинги агентства Standard&Poor's, CORE-рейтинг, рейтинг Brunswick UBS Warburg, Російського інституту директорів і рейтингового агентства «РІД – Експерт РА» тощо.

До вітчизняних – Індекс корпоративного управління в Україні (УІРФР) та Рейтинг корпоративного управління рейтингового агентства «Кредит-рейтинг» [5].

Разом з тим при застосуванні даних методів оцінки спостерігаються наступні недоліки:

- вони можуть бути застосовані тільки до підприємств з ефективно діючими механізмами корпоративного управління;
- вітчизняні методики дають найчастіше суперечливий результат, тому що ґрунтуються на думках експертів;
- зарубіжні методики не завжди можливо застосувати до українських корпорацій, так як вони не задовольняють вимоги зарубіжних оцінювачів в прозорості інформації;
- в якості інформаційної бази використовується інформація, розміщена на сайті підприємств, яку з точністю до 100 % не можна назвати достовірною;
- в методиках не конкретизовано фінансові критерії оцінки діяльності підприємства [5].

Отже, дану проблему також можна назвати ключовою і вона потребує вирішення.

Характерними рисами ефективного корпоративного управління за визначенням Світового банку є:

- прозорість: розкриття фінансової та іншої інформації про діяльність компанії; внутрішні процеси контролю і нагляду за діяльністю менеджменту; захист і забезпечення прав і інтересів всіх акціонерів;
- незалежність директорів у визначенні стратегії компанії, затвердження бізнес-планів, прийняття інших важливих рішень; призначення менеджерів, контроль за їх діяльністю [6, с. 123].

Організація економічного співробітництва та розвитку виділяє такі риси ефективного корпоративного управління:

- чесність – впевненість інвесторів в захисті своїх коштів;
- прозорість – своєчасне розкриття компанією достовірної і повної інформації про свій фінансовий стан;
- відповідальність – дотримання компанією законів і етичних норм [6, с. 124].

З урахуванням вищенаведеного, необхідним стає використання наступних заходів, спрямованих на подальший розвиток корпоративного управління в діяльності вітчизняних підприємств, а саме:

1. Активізації роботи українських компаній по розробці Кодексів корпоративного управління і дотримання стандартів корпоративного управління з метою підвищення інвестиційної привабливості. Системне вдосконалення практики корпоративного управління має бути розпочато з розробки і

затвердження Кодексу корпоративного управління, адже він переконує інвесторів в тому, що компанії будуть діяти в інтересах всіх акціонерів і надавати їм можливості оперативно отримувати достатню інформацію про стан справ в компанії.

2. Удосконаленні корпоративного законодавства, що полягає у забезпеченні балансу інтересів всіх учасників корпоративних відносин та підвищенні ефективності корпоративного управління загалом.

3. Підвищенні прозорості бізнесу за допомогою застосування міжнародних стандартів обліку та звітності (МСФЗ, GAAP).

4. В якості заходів щодо вдосконалення методики оцінки ефективності корпоративного управління необхідно використати комплексний підхід, що поєднує в собі як фінансові, так і нефінансові критерії оцінки.

Серед нефінансових критеріїв оцінки рівня розвитку корпоративного управління необхідно виділити:

- наявність Кодексу корпоративного управління і відповідність його вимогам;
- оцінку структури управління та можливості передачі повноважень від одних осіб до інших;
- подання звітності у форматі міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності;
- розкриття інформації про бенефіціарів.

Серед фінансових критеріїв, які потребують оцінки, необхідно виділити такі: коефіцієнт концентрації власного капіталу, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, рентабельність власного капіталу.

За поєднанням вищенаведених показників та отриманням їх сумарної кількості балів відбувається ранжування компаній на класи по рівню ефективності корпоративного управління та на основі цього розглядаються відповідні висновки і рекомендації для прийняття управлінських рішень.

Механізм оцінки ефективності корпоративного управління за цим підходом можна представити у вигляді наступної схеми (рис. 1).

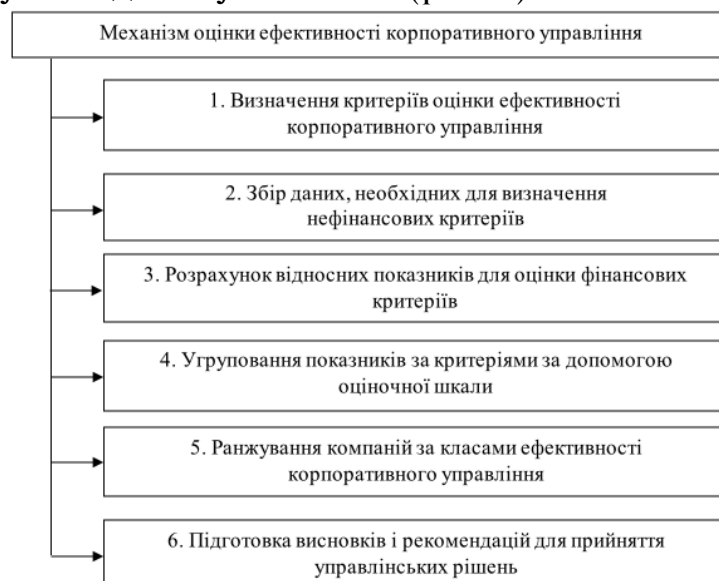

Рис. 1. Механізм оцінки ефективності корпоративного управління

Розглянута методика оцінки рівня корпоративного управління має ряд переваг:

- заснована на фактично наявних даних, одержуваних з річних звітів та фінансової звітності, тобто виключається суб'єктивний фактор;
- може бути застосована до будь-яких підприємств, як з розвиненою практикою корпоративного управління, так і до тих, де корпоративне управління перебуває в зародковому стані;
- в ній містяться основні показники діяльності, що першочергово впливають на підвищення ефективності корпоративного управління;
- охарактеризована фінансово-економічна сторона діяльності підприємств – фінансова стійкість, тобто здатність зберігати і примножувати кошти власників; платоспроможність – можливість розрахуватися за своїми боргами, вміння оптимізувати структуру поточних активів і пасивів; рентабельність – здатність до отримання прибутку і ефективному веденню справ.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновки, що корпоративне управління являє собою складний процес, який поєднує організаційно–правові, економічні, мотиваційні, соціально–психологічні та інші механізми. А його вдосконалення залишається одним із пріоритетних завдань не лише на рівні підприємства, а й на загальнодержавному рівні, адже розвиток корпоративного управління сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємств та розширенню їх доступу до зовнішніх джерел фінансування, що є однією з умов стійкого зростання вітчизняної економіки.

Література

1. Дулиба Н. Г. Особливості розвитку корпоративного управління в Україні за умов фінансової нестабільності / Н.Г. Дулиба [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/613/.
2. Леось О. Ю. Удосконалення корпоративного управління в Україні: проблеми та напрями / О. Ю. Леось, А. А. Нікітіна – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-01\(9\)/13louupn.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-01(9)/13louupn.pdf)
3. Принципи корпоративного управління ОЕСР – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36989>
4. Коробка С.В. Корпоративне управління в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення – Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького, 2016, т 18, № 2 (69) – С. 80–83.
5. Шульга І. П. Рейтинг корпоративного управління акціонерних товариств: порівняння світового та вітчизняного досвіду – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=401>
6. Антоненко В.І. Корпоративне управління – важливий елемент менеджменту на підприємстві / В.І. Антоненко // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 3. – С. 120–128.

Розділ 7
СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ

<i>В.М. Липецька, В.С. Витинник, Л.П. Середницька,</i> ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНОГО МЕРЧАНДАЙЗИНГУ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТУ ПРОСУВАННЯ БРЕНДУ APPLE	149
<i>О.М. Лозовський, О.О. Осадчук,</i> ІМІДЖ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	153
<i>О.М. Лозовський, М.О. Молодцова,</i> КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	158
<i>А.В. Полякова, А.І. Калініченко,</i> ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НАЗВ КІНОСТРИЧОК	164

Розділ 8
ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

<i>В.Г. Бабіченко, М.Е. Хуторна,</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕСУРСНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ	168
<i>Д.О. Дюкарева, М.М. Дученко,</i> ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ	173
<i>Jan Czempas,</i> RYZYKO INWESTOWANIA W ZŁOTO, SREBRO, DIAMENTY	175
<i>Daniel Jurewicz,</i> DYSCYPLINA FINANSÓW POLSKICH JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	179
<i>Jolanta Pasioneł,</i> MACRO-ECONOMIC DATA FROM THE AMERICAN ECONOMY AND THEIR MEANING FOR SHORT-TERM VOLATILITY OF EXCHANGE RATES ON THE FOREX MARKET	184
<i>Я.І. Соколик, С.І. Мінтянський,</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	188
<i>Я.І. Соколик, С.І. Мінтянський,</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	190
<i>О.М. Шкарупа, А.М. Савченко,</i> АНАЛІЗ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ У РОЗРІЗІ ДЕФЕРЕНЦІАЦІЇ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ	193